

Tom 1

Fitzpatrick

ATLAS I ZARYS DERMATOLOGII KLINICZNEJ

Klaus Wolff • Richard A. Johnson • Arturo P. Saavedra

Redakcja naukowa wydania polskiego:

Dorota Krasowska

Tom 1

Fitzpatrick

Atlas i zarys dermatologii klinicznej

Na podstawie 7. wydania oryginalnego

Klaus Wolff, MD, FRCP

Professor and Chairman Emeritus
Department of Dermatology
Medical University of Vienna
Chief Emeritus, Dermatology Service
General Hospital of Vienna
Vienna, Austria

Richard Allen Johnson, MD

Assistant Professor of Dermatology
Harvard Medical School
Dermatologist
Massachusetts General Hospital
Boston, Massachusetts

Arturo P. Saavedra, MD, PhD, MBA

Assistant Professor in Dermatology, Dermatopathology and Medicine
Brigham and Women's Hospital
Harvard Medical School
Boston, Massachusetts

Redakcja naukowa wydania polskiego:

Prof. dr hab. n. med. Dorota Krasowska

Klinika Dermatologii, Wenerologii i Dermatologii Dziecięcej
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Spis treści

Przedmowa	XIII
Podziękowania	XV
Przedmowa do wydania polskiego	XVII
Wstęp	XIX
Zarys diagnostyki dermatologicznej	XX
Schemat diagnostyki dermatologicznej	XX
Szczególne badania kliniczne i laboratoryjne w diagnostyce dermatologicznej	XXVIII

Część I

CHOROBY SKÓRY I BŁON ŚLIZOWYCH

ROZDZIAŁ 1

CHOROBY GRUCZOŁÓW ŁOJOWYCH I APOKRYNOWYCH 2

Trądzik pospolity i trądzik ropowiczy	2
Trądzik różowaty	7
Zapalenie okołoustne	11
Trądzik odwrócony, ropne zapalenie gruczołów apokrynowych	13
Choroba Foxa-Fordyce'a	15

ROZDZIAŁ 2

WYPRYSK/ZAPALENIE SKÓRY 16

Kontaktowe zapalenie skóry	16
Kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia (<i>irritant contact dermatitis</i> – ICD)	16
Ostre kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia	17
Przewlekłe kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia	19
Szczególne postacie kontaktowego zapalenia skóry z podrażnienia	20
Alergiczne kontaktowe zapalenie skóry	22
Szczególne postacie alergicznego kontaktowego zapalenia skóry	26
Alergiczne kontaktowe zapalenie skóry spowodowane roślinami	26
Krwiopochodne alergiczne kontaktowe zapalenie skóry (<i>systemic ACD</i>)	29
Powietrzopochodne alergiczne kontaktowe zapalenie skóry (<i>airborne ACD</i>)	29
Atopowe zapalenie skóry	30
Sugerowany algorytm postępowania w atopowym zapaleniu skóry	37
Liszaj zwykły przewlekły (<i>lichen simplex chronicus</i> – LSC)	37
Świerzbączka guzkowa (<i>prurigo nodularis</i> – PN)	39
Wyprysk potnicowy (<i>dyshidrotic eczematous dermatitis</i>)	40
Wyprysk pieniążkowy	41

Zapalenie skóry z autoalergizacji	42
Łojotokowe zapalenie skóry	43
Zapalenie skóry z przesuszenia	46

ROZDZIAŁ 3

ŁUSZCZYCA I CHOROBY SKÓRY PODOBNE DO ŁUSZCZYCY 47

Łuszczyca	47
Łuszczyca pospolita	47
Łuszczyca krostowa	53
Łuszczyca krostowa dłoni i stóp	53
Łuszczyca krostowa uogólniona (von Zumbusch)	54
Erythrodermia łuszczycowa	55
Łuszczycowe zapalenie stawów	56
Leczenie łuszczycy	56
Łupież czerwony mieszkowy (<i>pityriasis rubra pilaris</i> – PRP)	59
Łupież różowy	61
Przyłuszczyca plackowata (<i>parapsoriasis en plaques</i> – PP)	63
Przyłuszczyca (ostra i przewlekła) (<i>pityriasis lichenoides</i> – PL)	66

ROZDZIAŁ 4

RYBIA ŁUSKA 68

Rybia łuska zwykła o dziedziczeniu autosomalnym dominującym (<i>dominant ichthyosis vulgaris</i> – DIV)	68
Rybia łuska dziedziczona recesywnie związana z chromosomem X (<i>X-linked ichthyosis</i> – XLI)	71
Rybia łuska blaszkowata (<i>lamellar ichthyosis</i> – LI)	72
Wrodzona erythrodermia ichtiotyczna, odmiana pęcherzowa, hiperkeratoza epidermolityczna (<i>epidermolytic hyperkeratosis</i> – EH)	73
Rybia łuska noworodków	75
Dziecko kolodionowe	75
Płód arlekinowy (<i>harlequin fetus</i>)	76
Wrodzone zespoły rybich łusek	77
Rybia łuska nabyta	78
Wrodzone rogowce dłoni i stóp	79

ROZDZIAŁ 5

RÓŻNE ZABURZENIA EPIDERMALNE 81

Rogowacenie ciemne (<i>acanthosis nigricans</i> – AN)	81
Choroba Dariera (<i>Darier disease</i> – DD)	83
Choroba Grovera (<i>Grover disease</i> – GD)	86
Choroba Hailey-Hailey (rodzinna łagodna pęcherzyca)	87
Rozsiana powierzchowna posłoneczna porokeratoza (<i>disseminated superficial actinic porokeratosis</i> – DSAP)	88

ROZDZIAŁ 6

UWARUNKOWANE GENETYCZNIE
I NABYTE CHOROBY PĘCHERZOWE 89

Dziedziczne pęcherzowe oddzielenie się naskórka (<i>hereditary epidermolysis bullosa</i> – EB)	89
Pęcherzyca	96
Pemfigoid (<i>bullous pemphigoid</i> – BP)	102
Pemfigoid bliznowaciejący	104
Pemfigoid ciężarnych (<i>pemphigoid gestationis</i> – PG)	105
Zapalenie opryszczkowe skóry (<i>dermatitis herpetiformis</i> – DH)	106
Linijna IgA dermatoza (<i>linear IgA dermatosis</i> – LAD)	109
Nabyte pęcherzowe oddzielenie się naskórka (<i>epidermolysis bullosa acquisita</i> – EBA)	110

ROZDZIAŁ 7

CHOROBY NEUTROFILOWE 111

Pyodermia zgorzelinowa (<i>pyoderma gangrenosum</i> – PG)	111
Zespół Sweeta (<i>Sweet syndrome</i> – SS)	115
Ziarniniak twarzy (<i>granuloma faciale</i> – GF)	117
Rumień guzowaty (<i>erythema nodosum</i> – EN)	117
Inne postacie zapalenia tkanki podskórnej	120

ROZDZIAŁ 8

NASILONE, ZAGRAŻAJĄCE ŻYCIU ZMIANY SKÓRNE
U CIĘŻKO CHORYCH PACJENTÓW 122

Erythrodermia, złuszczone zapalenie skóry (<i>exfoliative erythroderma syndrome</i> – EES)	122
Osutki u pacjentów gorączkujących	128
Zespół Stevensa-Johnsona (<i>Stevens-Johnson syndrome</i> – SJS) i toksyczna nekroliza naskórka (<i>toxic epidermal necrolysis</i> – TEN)	131

ROZDZIAŁ 9

NOWOTWORY I ROZROSTY ŁAGODNE 136

Zaburzenia melanocytowe	136
Znamiona melanocytowe nabyte (<i>nevomelanocytic nevi</i> – NMN)	136
Znamię melanocytowe (typu „halo”)	140
Znamię błękitne (<i>blue nevus</i>)	142
Znamię płaskie (<i>nevus spilus</i>)	143
Znamię Spitz (<i>Spitz nevus</i>)	145
Plama mongolska	146
Znamię Ota	147
Malformacje i guzy naczyniowe	148
Guzy naczyniowe	149

Naczyniak krwionośny dziecięcy (<i>hemangioma of infancy</i> – HI)	149
Ziarniniak naczyniowy, ziarniniak ropowiczy (<i>granuloma pyogenicum</i>)	152
Guz splotowy (<i>glomus tumor</i>)	153
Mięsak naczyniowy (<i>angiosarcoma</i>)	154
Malformacje naczyniowe	154
Malformacje kapilarne	155
Plama typu czerwonego wina (<i>port-wine stain</i> – PWS)	155
Naczyniak pajęczkowaty, naczyniak gwiazdzisty (<i>spider angioma</i>)	156
Jeziorko żyłne (<i>venous lake</i>)	157
Naczyniak wiśniowy (<i>cherry angioma</i>)	158
Rogowiec krwawy (<i>angiokeratoma</i>)	159
Malformacje naczyń limfatycznych	160
Naczyniak limfatyczny (<i>lymphangioma</i>)	160
Malformacje kapilarno-żyłne (<i>capillary/venous malformation</i> – CVM)	161
Torbiele o różnorodnym pochodzeniu i torbiele rzekome	163
Torbiel nabłonkowa, torbiel naskórkowa (<i>epidermoid cyst</i>)	163
Torbiel trichilemmalna	164
Torbiel naskórkowa wszczepienna (<i>epidermal inclusion cyst</i>)	164
Prosak (<i>milium</i>)	165
Torbiel śluzowa palca	166
Nowotwory łagodne i rozrosty o różnorodnym pochodzeniu	167
Brodawka łojotokowa (<i>verruca seborrhoica</i>)	167
Znamię Beckera (<i>Becker nevus</i> – BN)	170
Nabłoniak włosowy (<i>trichoepithelioma</i>)	171
Gruczolak potowy przewodowy o charakterze znamienia (<i>syringoma</i>)	172
Przerost gruczołów łojowych (<i>hyperplasia sebacea</i>)	173
Znamię łojowe (<i>nevus sebaceous</i>)	173
Znamię naskórkowe (<i>nevus epidermalis</i>)	174
Łagodne nowotwory oraz rozrosty skórne i podskórne	175
Tłuszczak (<i>lipoma</i>)	175
Włókniak twardy (<i>dermatofibroma</i>)	176
Blizny przerostowe i bliznowce	176
Dziecięca włókniakowatość palców	179
Włókniak miękki (<i>fibroma molle, soft fibroma</i>)	180

ROZDZIAŁ 10

NADWRAŻLIWOŚĆ NA ŚWIATŁO I CHOROBY WYWOŁYWANE PRZEZ PROMIENIOWANIE ULTRAFIOLETOWE I JONIZUJĄCE 181

Fotodermatozy	181
Oparzenie słoneczne (<i>sunburn</i>)	184
Fotonadwrażliwość wywołana lekami/substancjami chemicznymi	186
Fototoksyczne zapalenie skóry indukowane substancjami chemicznymi/lekami	186
Systemowe fototoksyczne zapalenie skóry	187
Miejscowe fototoksyczne zapalenie skóry	189
Świetlne zapalenie skóry wywołane przez rośliny (<i>phytophotodermatitis</i> – PPD)	189
Fotoalergiczne zapalenie skóry indukowane substancjami chemicznymi/lekami	191
Wielopostaciowe osutki świetlne (<i>polymorphous light eruption</i> – PMLE)	193
Pokrzywka słoneczna (<i>solar urticaria</i>)	196
Choroby skóry zaostrzane przez światło	197
Porfiria	197

Porfiria skórna późna (<i>porphyria cutanea tarda</i> – PCT)	198
Porfiria mieszana (<i>variegata porphyria</i> – VP)	201
Protoporfiria erytropoetyczna (<i>erythropoietic protoporphyria</i> – EPP)	202
Przewlekłe uszkodzenie słoneczne	204
Starzenie się skóry pod wpływem światła (<i>dermatoheliosis</i> – DHe; <i>photoaging</i>)	204
Plama soczewicowata odsloneczna (<i>solar lentigo</i>)	206
<i>Chondrodermatitis nodularis heliis</i>	207
Rogowacenie słoneczne (<i>actinic keratosis</i>)	207
Reakcje skórne wywoływane przez promieniowanie jonizujące	210
Skórny zespół popromienny (<i>radiation dermatitis</i>)	210

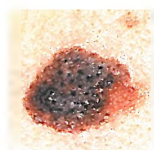
ROZDZIAŁ 11

ZMIANY PRZEDRAKOWE I RAKI SKÓRY 214

Zmiany przedrakowe i raki skóry pochodzenia naskórkowego	214
Róg skórny (<i>cutaneous horn</i>)	215
Rogowacenie arsenowe	216
Rak kolczystokomórkowy <i>in situ</i> (<i>squamous cell carcinoma in situ</i> – SCC <i>in situ</i>)	216
Inwazyjny rak kolczystokomórkowy (<i>squamous cell carcinoma</i> – SCC)	220
Rogowiak kolczystokomórkowy (<i>keratoacanthoma</i> – KA)	226
Rak podstawnokomórkowy (<i>basal cell carcinoma</i> – BCC)	226
Zespół znamionowych nabłoniaków podstawnokomórkowych (<i>basal cell nevus syndrome</i> – BCNS)	233
Guzy złośliwe przydatków	234
Rak z komórek Merkla (<i>Merkel cell carcinoma</i>)	234
Włókniakomięsak guzowaty skóry (<i>dermatofibrosarcoma protuberans</i> – DFSP)	236
Atypowy żółtakwłóknik (<i>atypical fibrosarcoma</i>), atypowy żółtak włóknisty skóry (<i>atypical fibroxanthoma</i> – AFX)	237

ROZDZIAŁ 12

STANY POPRZEDZAJĄCE ROZWÓJ CZERNIAKA I PIERWOTNY CZERNIAK SKÓRY 238

Stany poprzedzające rozwój czerniaka skóry	238
Znamię melanocytowe dysplastyczne (<i>dysplastic melanocytic nevus</i>)	238
Wrodzone znamię barwnikowe (<i>congenital nevocytic nevus</i> – CNMN)	242
Czerniak	245
Czerniak <i>in situ</i> (<i>melanoma in situ</i> – MIS)	247
Czerniak ze złośliwej plamy soczewicowatej (<i>lentigo maligna melanoma</i> – LMM)	249
Czerniak szerzący się powierzchownie (<i>superficial spreading melanoma</i> – SSM)	251
Czerniak guzkowy (<i>nodular melanoma</i> – NM)	256
Czerniak desmoplastyczny (<i>desmoplastic melanoma</i> – DM)	258
Czerniak dystalny (<i>acral lentiginous melanoma</i> – ALM)	259
Czerniak bezbarwnikowy (<i>amelanotic melanoma</i>)	261
Czerniak błon śluzowych (<i>malignant melanoma of the mucosa</i>)	262
Czerniak przerzutowy, przerzuty czerniaka	263
Ocena zaawansowania czerniaka	265
Rokowanie	266
Leczenie	266

ROZDZIAŁ 13

ZABURZENIA BARWNIKOWE 268

Bielactwo nabyte	269
Bielactwo wrodzone, albinizm oczno-skórny	275
Ostuda (<i>melasma</i>)	277
Zmiany barwnikowe jako następstwo stanu zapalnego skóry	278
Hiperpigmentacja	278
Hipopigmentacja	280